Współczesna rodzina polska

18 kwietnia 2012

Rodzina współczesna jest instytucją społeczno-wychowawczą, ulegając ewolucji nie zawsze nadąża za dokonującymi się przemianami społeczno-gospodarczymi. Jaka więc jest współczesna rodzina polska? Z. Tyszko określa ja jako:

- znacznie oddaloną od wzorów klasycznej rodziny instytucyjno-patriarchalnej,
- z uaktywnioną zawodowo żoną i zarazem matką,
- z wewnętrznymi napięciami wywołanymi podwójnymi rolami kobiet,
- akceptują wzory i modle ograniczające dzietność,
- rozpowszechniającą się coraz bardziej w formie rodziny małej, dwupokoleniowej,
- posiadającą istotne związki z pozafamilijnymi strukturami społecznymi,
- ceniącą materialne podstawy swego życia, przy jednoczesnym znacznym zaawansowaniu wewnętrznych więzi emocjonalnych, oraz wzroście interakcji osobowości współmałżonków, a także rodziców i dzieci. Znacznie wzrosło znaczenie emocjonalno-ekspresywnej funkcji rodziny,
- o zaznaczającym się procesie indywidualizacji swych członków,
- o rozbudowanej funkcji socjalizacyjno-wychowawczej w skomplikowanych warunkach społecznych.

Współczesna rodzina polska jest zjawiskiem dynamicznym, które ewoluuje pod wpływem licznych przemian społecznych, gospodarczych, kulturowych oraz demograficznych. Od czasu transformacji ustrojowej w 1989 roku, Polska doświadczyła głębokich zmian, które nieodwracalnie wpłynęły na strukturę, funkcjonowanie oraz role rodzinne. Przeobrażenia te są widoczne zarówno na poziomie indywidualnym, jak i społecznym, odzwierciedlając ogólnoświatowe trendy, ale także posiadając

unikalne cechy wynikające z historyczno-kulturowego kontekstu Polski.

Jednym z najważniejszych czynników wpływających na współczesną rodzinę polską jest zmiana wartości oraz norm społecznych, które determinują podejście do rodziny, małżeństwa, ról płciowych oraz wychowywania dzieci. Tradycyjny model rodziny, oparty na patriarchalnej strukturze, w której mężczyzna pełnił rolę głównego żywiciela, a kobieta opiekowała się domem i dziećmi, ulega stopniowej erozji. Współcześnie, coraz więcej polskich rodzin funkcjonuje na zasadach partnerskich, gdzie obie strony w równym stopniu uczestniczą w podejmowaniu decyzji, podziale obowiązków domowych oraz odpowiedzialności za wychowanie potomstwa. Jest to widoczne zwłaszcza w młodszych pokoleniach, które wychowywały się w okresie dynamicznych przemian po 1989 roku, a także pod wpływem integracji z Unią Europejską, która promuje wartości równości i tolerancji.

Równouprawnienie płci w polskiej rodzinie manifestuje się także w zmianach na rynku pracy, gdzie coraz więcej kobiet podejmuje pracę zawodową, często łącząc obowiązki zawodowe z rolą matki. Wzrost aktywności zawodowej kobiet wynika z rosnących aspiracji edukacyjnych i zawodowych, a także z potrzeby wsparcia finansowego rodziny w obliczu rosnących kosztów życia. Zjawisko to prowadzi do przeformułowania tradycyjnych ról płciowych, co może wiązać się zarówno z pozytywnymi, jak i negatywnymi konsekwencjami dla funkcjonowania rodziny. Z jednej strony, większa samodzielność finansowa kobiet oraz ich aktywność zawodowa przyczyniają się do wzrostu równouprawnienia i niezależności, z drugiej jednak, mogą prowadzić do wzrostu stresu i obciążenia wynikającego z łączenia obowiązków domowych i zawodowych.

Współczesna rodzina polska charakteryzuje się także mniejszą liczebnością w porównaniu do pokoleń poprzednich. Spadek dzietności jest zjawiskiem, które można obserwować na całym świecie, ale w Polsce ma on specyficzne uwarunkowania.

Przemiany gospodarcze, niepewność na rynku pracy, trudności mieszkaniowe, a także zmiany w wartościach i priorytetach życiowych przyczyniają się do tego, że coraz więcej par decyduje się na mniejszą liczbę dzieci, a niektóre z nich w ogóle rezygnują z posiadania potomstwa. Wpływ na to ma także wzrastająca świadomość ekologiczna oraz zmiany społeczne, takie jak rosnące znaczenie kariery zawodowej i samorealizacji. Ponadto, rosnąca dostępność metod planowania rodziny oraz zmiany w podejściu do życia intymnego i prokreacji prowadzą do świadomych decyzji dotyczących liczby posiadanych dzieci.

Kolejną cechą współczesnej rodziny polskiej jest większa elastyczność w podejściu do form życia rodzinnego. Tradycyjny model małżeństwa, jako jedynej akceptowanej formy związku, ustępuje miejsca różnorodnym formom współżycia, takim jak związki partnerskie bez formalnego ślubu, rodziny zrekonstruowane, a także rodziny jednoparentalne. Wzrost liczby rozwodów, który od lat 90. utrzymuje się na stosunkowo wysokim poziomie, prowadzi do powstawania nowych struktur rodzinnych, gdzie dzieci wychowują się w rodzinach patchworkowych, składających się z rodziców biologicznych oraz ich nowych partnerów. Tego typu rodziny stawiają przed członkami wiele wyzwań, związanych z koniecznością budowania nowych relacji, negocjowania ról i obowiązków oraz zarządzania emocjami, zarówno dorosłych, jak i dzieci.

Współczesna rodzina polska nie jest też obojętna na wpływy globalizacji i migracji. Zjawiska te znacząco wpływają na strukturę i funkcjonowanie rodziny, zwłaszcza w kontekście migracji zarobkowej, która jest zjawiskiem powszechnym w Polsce od czasu przystąpienia do Unii Europejskiej. Wielu Polaków zdecydowało się na emigrację w poszukiwaniu lepszych warunków życia i pracy, co prowadzi do powstawania rodzin transnarodowych, w których członkowie rodziny mieszkają w różnych krajach, ale starają się utrzymywać więzi emocjonalne i wspierać się nawzajem na odległość. Rodziny te muszą stawić

czoła wyzwaniom związanym z rozłąką, trudnościami komunikacyjnymi oraz adaptacją do różnych systemów prawnych i kulturowych.

Istotnym aspektem współczesnej rodziny polskiej jest również rola technologii w codziennym życiu. Nowoczesne technologie, takie jak internet, media społecznościowe, smartfony i aplikacje komunikacyjne, odgrywają coraz większą rolę w funkcjonowaniu rodziny. Ułatwiają one kontakt między członkami rodziny, zwłaszcza w sytuacjach, gdy są oni geograficznie rozdzieleni, ale jednocześnie stawiają nowe wyzwania, takie jak utrzymanie równowagi między życiem online a rzeczywistością, a także zarządzanie czasem spędzanym w świecie wirtualnym, zwłaszcza przez dzieci i młodzież.

Współczesna rodzina polska musi również zmierzyć się z wyzwaniami wynikającymi z przemian demograficznych, takich jak starzenie się społeczeństwa i wydłużenie średniej długości życia. Coraz więcej rodzin ma w swojej strukturze osoby starsze, które wymagają opieki i wsparcia, co często prowadzi do konieczności łączenia obowiązków zawodowych z opieką nad seniorami. Zjawisko to, znane jako „sandwich generation”, staje się coraz bardziej powszechne i wymaga od rodzin elastyczności oraz solidarności międzypokoleniowej. Rodziny, które są odpowiedzialne za opiekę nad starszymi członkami, muszą stawić czoła wyzwaniom związanym z dostępem do usług opiekuńczych, organizacją życia codziennego oraz wsparciem emocjonalnym dla wszystkich zaangażowanych osób.

Ważnym elementem współczesnej rodziny polskiej jest także kwestia polityki rodzinnej i społecznej. Rządowe programy i inicjatywy, takie jak program „Rodzina 500+”, mają znaczący wpływ na życie rodzin, zwłaszcza w kontekście wsparcia finansowego dla rodzin z dziećmi. Polityka rodzinna w Polsce koncentruje się na promowaniu modelu rodziny wielodzietnej, co jest próbą przeciwdziałania spadkowi dzietności i starzeniu się społeczeństwa. Programy te spotykają się jednak z różnorodnymi opiniami – z jednej strony są chwalone za poprawę

sytuacji materialnej wielu rodzin, z drugiej krytykowane za brak długoterminowych rozwiązań i systemowych zmian w polityce społecznej.

Współczesna rodzina polska to zjawisko wielowymiarowe i dynamiczne, które ewoluuje pod wpływem licznych czynników wewnętrznych i zewnętrznych. Zmieniające się wartości społeczne, rosnąca rola kobiet na rynku pracy, zmiany demograficzne oraz wpływ globalizacji i technologii tworzą nowe wyzwania i możliwości dla polskich rodzin. Rodzina, mimo że przechodzi przez liczne przeobrażenia, pozostaje kluczową instytucją społeczną, która odgrywa istotną rolę w kształtowaniu jednostek oraz całego społeczeństwa. Badanie tych przemian oraz analiza ich konsekwencji dla współczesnej Polski są niezbędne, aby lepiej zrozumieć, jak rodziny funkcjonują w szybko zmieniającym się świecie i jakie wsparcie potrzebują

---

[1] Z. Tyszka, Rodzina współczesna (ujęcie modelowe) a współczesne rodziny polskie, „Oświata i Wychowanie” 1987, nr 38, s. 12

Jeśli potrzebujesz pomocy w pisaniu nowej pracy z pedagogiki, to polecamy serwis pisanie prac z pedagogiki - fachowa pomoc w pisaniu prac.